

2/2024 | Policy Brief | Tietoa lääkepoliittisen päätöksenteon tueksi

Rationaalisen lääkehoidon tutkimusverkosto

Itsehoitolääkeneuvonnan laadussa on vaihtelua

N. Alastalo, P. Siitonen, J. Jyrkkä, K. Hämeen-Anttila

Apteekkien lääkeneuvontaa kehitettävä etenkin riskilääkkeissä



- Itsehoitolääkkeen valintaan liittyvää tarpeiden kartoittamista ja käytön neuvontaa tulisi apteekeissa lisätä etenkin itsehoidon riskilääkkeiden kohdalla.
- Lääkeneuvonnan laadussa on parantamisen varaa erityisesti silloin, kun asiakas pyytää itsehoitolääkettä kauppanimellä.
- Kirjallisen materiaalin käyttämiseen lisäneuvontaa vaativien itsehoitolääkkeiden kohdalla tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Apteekeilla merkittävä rooli itsehoidon ja lääkitysturvallisuuden varmistamisessa

Apteekkien lääkeneuvonnan merkitys turvallisen lääkehoidon varmistamisessa on merkittävä nimenomaan itsehoidossa, jossa apteeкин farmaseuttinen henkilökunta on usein asiakkaan ensimmäinen tai ainoa kontakti terveydenhuoltoon. Tutkimuksen tavoitteena oli arvioida itsehoitolääkeneuvonnan laatua kolmen haamuasiakastapauksen avulla: Buranaa kauppanimellä pyytävä asiakas, lisäneuvontaa vaativaa itsehoitolääkettä Pronaxenia kauppanimellä pyytävä asiakas ja nenäsumutetta pyytävä asiakas.

Keskeiset tulokset

- Lääkeneuvonnan laatu arvioitiin erinomaiseksi (5–6 pistettä) 10 prosentissa kaikista tapauksista yhteensä. Lääkeneuvonnan laadussa oli kuitenkin vaihtelua sen mukaan, mitä lääkettä asiakas pyysi. Laatu arvioitiin erinomaiseksi 20 prosentissa asiakkaan pyytäessä Pronaxenia kauppanimellä, 7 prosentissa asiakkaan pyytäessä nenäsumutetta ja kahdessa prosentissa asiakkaan pyytäessä Buranaa kauppanimellä.
- Kirjallisen materiaalin käyttäminen Pronaxen -tapauksessa paransi lääkeneuvonnan laatua. Lääkeneuvonnan laatu oli erinomaista 32 prosentilla kirjallista materiaalia käyttäneistä ja vain 10 prosentilla niistä, jotka eivät käyttäneet kirjallista materiaalia lääkeneuvonnan tukena.
- Lääkeneuvonnan laatu oli kohtalainen (3–4 pistettä) 32 prosentissa kaikista tapauksista, heikko (1–2 pistettä) 31 prosentissa tapauksista ja 27 prosenttia haamuasiakkaista ei saanut lääkeneuvontaa lainkaan.
- Kaikkiaan 99 prosenttia nenäsumutetta ostaneista, 87 prosenttia Pronaxenia ostaneista ja 32 prosenttia Buranaa ostaneista haamuasiakkaista sai vähintään yhden pisteen (vähintään yksi kysymys lääkehoidon tarpeiden kartoittamista tai yksi neuvo lääkkeen käytöstä).

Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Tutkimus toteutettiin haamuasiakasmenetelmällä 146 suomalaisessa apteekissa vuosina 2016–2018. Jokaisessa apteekissa vierailtiin kahdesti vuoden välein. Lääkeneuvonnan laatu arvioitiin tapauskohtaisella pisteytyksellä: heikko (1–2 pistettä), kohtalainen (3–4 pistettä) tai erinomainen (5–6 pistettä).

Lisälukemista

Alastalo N, Siitonen P, Jyrkkä J, Hämeen-Anttila K. The quality of non-prescription medicine counselling in Finnish pharmacies – A simulated patient study. *Exploratory Research in Clinical and Social Pharmacy* 11: 100304, 2023

Lisätietoja

Niina Alastalo (niina.alastalo@uef.fi), proviisori, väitöskirjatutkija, Itä-Suomen yliopisto, Farmasian laitos. Ei julkaisuun liittyviä sidonnaisuuksia.

Policy Brief on tutkimusryhmän laatima. Vastuu sisällöstä ja jakelusta kuuluu tutkimusryhmälle. Ratti-tutkimusverkosto ja julkaisualustan ylläpitäjä eivät vastaa yksittäisten Policy Briefien sisällöstä.